

Lärobarometern om klimatförändringarna 2020

En rapport baserad på åsikter från lärare i grundskolan

Våra barns
klimat

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Inledning	4
2. Respondentgruppen	6
3. Engagemang	7
4. Klimatfrågan i undervisningen	9
5. Stöd från skollädaingen	12
6. Klimatlyft	14
7. Våra barns klimat	15

Sammanfattning

Under augusti till september 2020 genomförde Våra barns klimat en webbaserad enkät med 120 grundskolelärare. Syftet med Lärarbarometern är att ta tempen på hur skolan lyfter FN:s globala mål 13: *Bekämpa klimatförändringarna* och vilka möjligheter som finns för att stärka undervisningen och stödet till lärarna.

Enkäten visar bland annat att:

- Lärare vill inkludera klimatförändringarna i undervisningen i högre grad, men upplever hinder såsom tidsbrist, brist på bra material och rädsla att skapa oro hos eleverna.
- Fyra av fem lärare anser att de inte får tillräckligt stöd och kompetensutveckling från skolledningen gällande klimatförändringarna.
- Fyra av fem lärare anger att det inte finns, eller att de inte känner till om det finns, strategier eller stöd för elever gällande oro och ångest relaterat till klimatförändringarna på deras skola.

Om Våra barns klimat

Våra barns klimat är ett nätverk av 26 000 föräldrar som engagerar sig för en politik som tar klimatmålen på allvar. Vi påverkar politiken, bildar opinion och ger vuxna verktyg att engagera sig för klimatet. Vi är politiskt och religiöst obundna och verkar i hela Sverige.

Bildkälla/Fotograf: Unsplash/Kelli Tungay

1. Inledning

Lärobarometern om klimatförändringarna är Våra barns klimats enkätundersökning till lärare i grundskolan. Syftet med lärobarometern är att ta tempen på hur FN:s globala mål 13: *Bekämpa klimatförändringarna*, behandlas i grundskolan och vilka möjligheter som finns att stärka arbetet. Vi vill bättre förstå hur lärare i den svenska grundskolan uppfattar sina möjligheter att bedriva en bra klimatundervisning, hur barn med klimatoro tas om hand, samt vilka hinder lärare möjligen upplever.

Resultatet från enkäten kommer att hjälpa oss att utforma vårt arbete framöver gällande att lyfta fram skolans roll i att bidra till att rusta våra barn för en klimatförändrad värld.

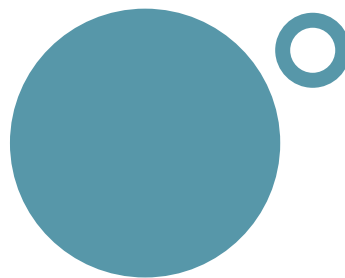
Om undersökningen

Undersökningen har utförts som en webbaserad enkät där vi bitt vårt nätverk av 26 000 personer kontakta sina barns lärare. I nätverket ingår också lärare som har haft möjlighet att själva besvara enkäten. Enkäten har också delats via nätverkets sociala kanaler, samt i facebookgruppen ”Teachers-4Future”.

Undersökningen utfördes under augusti till september 2020 och har besvarats av totalt 122 lärare, varav 120 lärare i grundskolan (F–9).

Har du tankar och idéer?

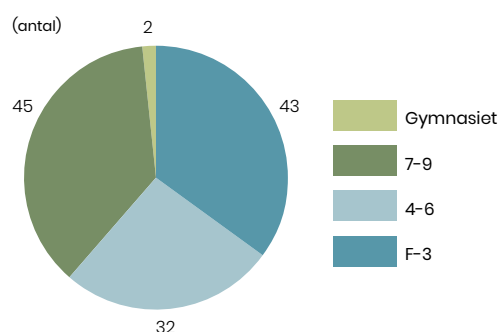
Våra barns klimat vill säkra klimatundervisningen i grundskolan. Har du tankar och idéer på hur klimatfrågan kan integreras i undervisningen, hur lärare kan få stöd i sitt arbete eller något annat som kan bidra till barnens klimatutbildning? Kontakta oss på hej@varabarnsklimat.se.

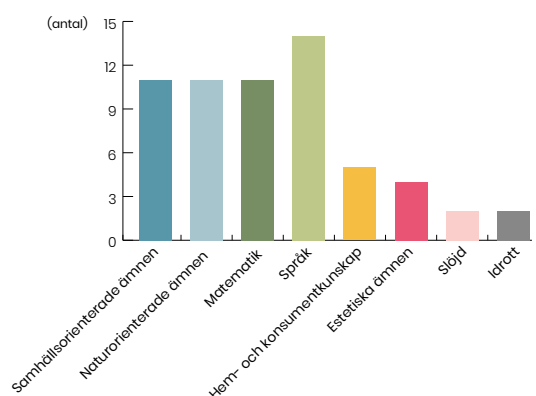

2. Respondentgruppen

Vilka årskurser arbetar du främst inom?

Vilka ämnen undervisar du i?

Fokus på lärare i grundskolan

Enkätundersökningen har i första hand riktat sig till lärare i grundskolan (F-9), men har varit öppen även för lärare i högre årskurser. Att fokus har varit lärare i grundskolan beror på att syftet har varit att fånga upp alla barns rätt till en likvärdig undervisning om klimatet, redan från tidig ålder.

Respondentgruppen är väl fördelad mellan lärare i låg-, mellan- och högstadie, vilket ger en bra generell bild av klimatundervisningen genom hela grundskolan. Två av respondenterna undervisar i gymnasieskolan. Svaret från dessa två personer har filterats ut i denna analys, eftersom underlaget är för litet för att ge en rättvis bild och även på grund av att detta inte är den huvudsakliga fokusgruppen för studien.

En blandning av ämnesområden

Lärare inom högstadiet har i enkäten besvarat frågan om vilket ämne de undervisar i. Spridningen av ämnen hos de svarande anses spegla en bra bredd hos lärarkåren. En stor del av de svarande lärarna undervisar också i flera av de listade ämnesområdena, vilket var möjligt att visa genom val av flera svarsalternativ i enkäten.

3. Engagemang

Ett högt eget engagemang

Respondentgruppen anser sig engagerade i klimatfrågan. Nästan 90% av de svarande anger att de är ganska eller mycket engagerade i klimatfrågan. Ingen av de svarande uppger att de är oengagerade.

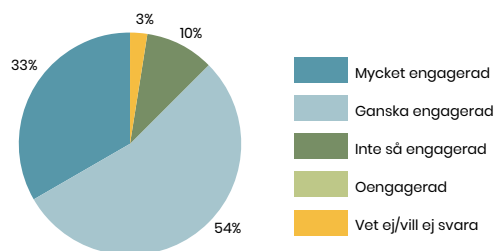
Fördelningen mellan svarsalternativen skiljer sig något åt beroende på i vilken årskurs de svarande arbetar. Högst upplevt eget engagemang ses hos de svarande lärarna i högstadiet (årskurs 7–9). Engagemanget för dessa har inte någon självklar koppling till vilket ämne som läraren undervisar i, utan spridningen är relativt jämn över de olika ämnesområdena.

Kollegornas engagemang är mer tveksamt

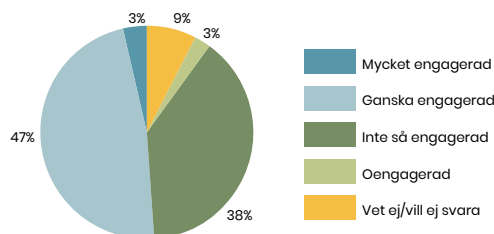
För att få en uppfattning om det generella engagemanget i lärarkåren ställdes även frågan hur respondenterna upplevde engagemanget hos majoriteten av sina lärarkollegor. Här upplevs engagemanget mer tveksamt, endast 50% upplever kollegorna som ganska eller mycket engagerade.

Respondenternas egna engagemang i klimatfrågan kan inte tydligt relateras till svaret om hur upplevelsen är av omgivningens engagemang. Det går dock att se indikationer på att ett lågt alternativt ett mycket högt eget engagemang tenderar att påverka uppfattningen om kollegornas engagemang.

Hur engagerad upplever du **dig själv** vara i frågan om klimatförändringarna?

Hur engagerade upplever du generellt majoriteten av **dina lärarkollegor** vara gällande frågan om klimatförändringarna?

Nästan hälften av lärarna inkluderar klimat i undervisningen en gång i veckan eller oftare. De viktigaste incitamenten för att ta upp klimatet i klassrummet är att det ingår i deras ämne på ett naturligt sätt, att styrdokumentet kräver att det tas upp samt att det finns ett starkt intresse hos eleverna.

4. Klimatfrågan i undervisningen

Att inkludera klimatfrågan

Elevernas undervisning i grundskolan är viktig för att alla barn ska få motsvarande kunskap och insikt. På frågan om hur ofta lärare inkluderar klimatförändringarna på något sätt i sin undervisning svarar närmare hälften av de tillfrågade lärarna att de inkluderar frågan dagligen alternativt en gång i veckan eller mer. Det går att se vissa tecken på att lärarnas eget engagemang har betydelse för hur ofta klimatfrågan inkluderas, där ett högre eget engagemang relaterar till en mer frekvent inkludering av frågan i undervisningen.

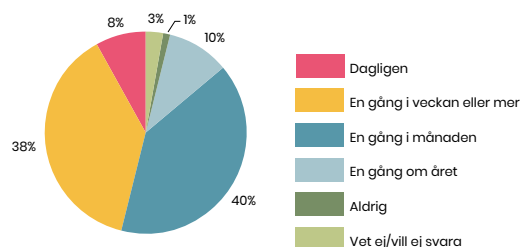
För lärare i högstadiet finns en viss korrelation mellan vilket ämne som undervisas och hur ofta klimatfrågan tas upp, vilket är naturligt, då vissa ämnen lättare relaterar till frågan. Frågan är mest aktuell inom natur- och samhällsorienterade ämnen, samt hem- och konsumentkunskap. Flertalet av dessa lärare anger också att en av anledningarna till att de tar upp klimatfrågan är att den ”ingår i mitt ämne på ett naturligt sätt”.

Eget och elevernas intresse är viktigt

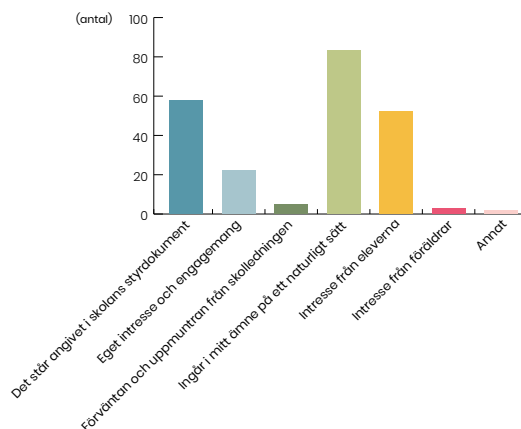
Anledningen till att ta upp klimatfrågan i undervisningen varierar och majoriteten av de svarande anger fler än en anledning (upp till tre svar fick väljas). Två av tre svarande anger att klimatfrågan inkluderas i ämnet på ett naturligt sätt. Något lägre är andelen om gruppen högstadielärare studeras enskilt, vilket blir naturligt eftersom dessa lärare har en tydligare ämnesinriktning i sin undervisning.

Intresset hos lärare och elever är också en viktig anledning till att klimatfrågan tas upp, där elevernas intresse upplevs viktigare i låg- och mellanstadie och det egna intresset viktigare i högstadiet. Även att det står i skolans styrdokument är ett viktigt argument, dock är det få som upplever en förväntan och uppmuntran från skolläda-ningen i att inkludera klimatförändringarna i undervisningen.

Ungefär hur ofta inkluderar du klimatförändringarna på något sätt i din undervisning?

Vilka har varit de viktigaste incitamenten för dig att ta upp klimatförändringarna i din undervisning?

Andra svar som har angetts som anledning till att ta upp klimatfrågan är ”när det tas upp på Lilla Aktuellt”, då ämnet aktualiseras, samt att ”samhällets överlevnad” är en viktig anledning till att diskutera frågan.

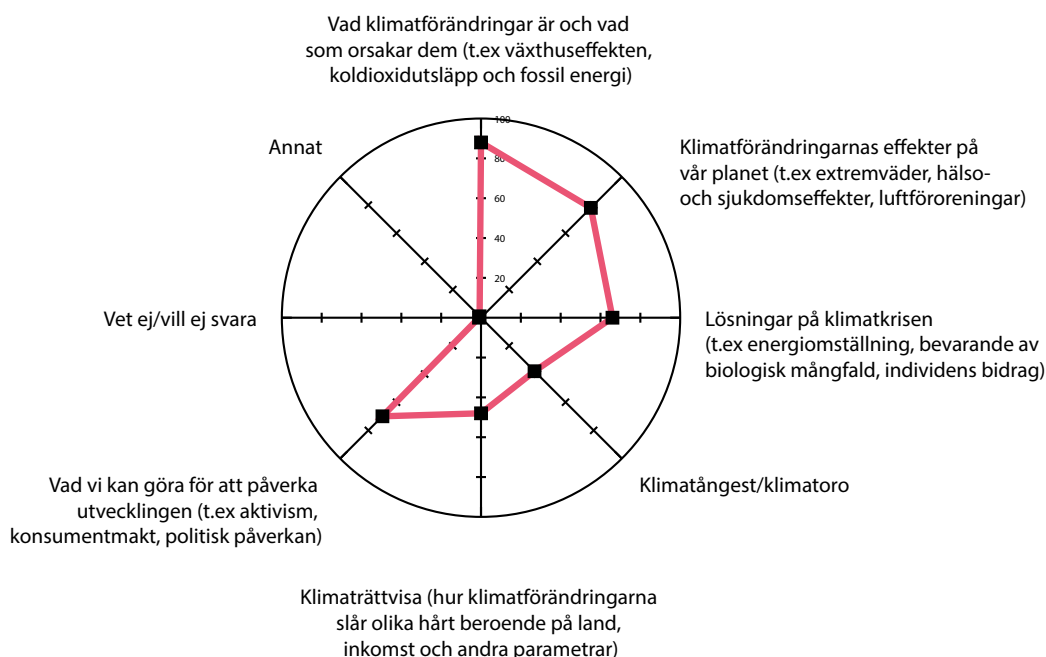
Fokus på fakta, problem och lösningar

Klimatfrågan diskuteras i klassrummet utifrån olika aspekter. Vikten ligger på att ge fakta kring klimatförändringarna och vad som orsakar dem, samt vilka effekter det får på vår planet. Även lösningar på klimatkrisen och vad vi som medmänniskor kan göra för att påverka utvecklingen har tagits upp i undervisningen. Ett ämne som inte är lika före-

kommande är klimatångest eller klimatoro. Detta trots att sju av tio elever uppger att de känner oro för klimatförändringarna.

Vilka teman som tas upp skiljer sig inte nämnvärt åt för de olika årskurserna, även om svaren tyder på att fokus i de lägre årskurserna framförallt är att förklara vad klimatförändringarna är och vad de får för effekter, snarare än att prata om lösningar. En lågstadielärare uttrycker det som att ”vi diskuterar på grundnivå om klimatförändringar”. Klimaträttvisa är också ett ämne som integreras först i högre årskurser.

Har du någon gång behandlat följande aspekter av klimatförändringarna i din undervisning?

Vill prata mer om klimatet

Över hälften av de tillfrågade lärarna skulle vilja prata mer om klimatförändringarna under sina lektioner. De lärare som själva anger att de är mycket engagerade i klimatfrågan är de som till störst del önskar inkludera det mer i undervisningen. För de som uppger att de är ganska engagerade i klimatfrågan är det en jämn fördelning mellan de som vill prata mer och de som anser att de är nöjda med den fördelning som är idag.

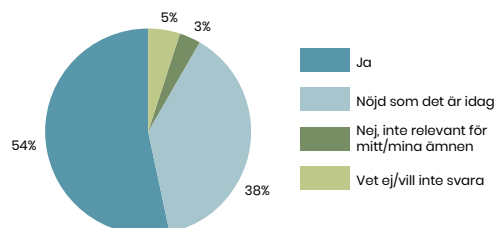
Huruvida det finns intresse för att prata mer om klimatförändringarna beror också till viss del på hur ofta läraren idag tar upp frågan. Ju högre frekvens av inkludering i dagsläget, desto mer nöjda är lärarna med hur ofta frågan inkluderas.

...men det finns hinder på vägen

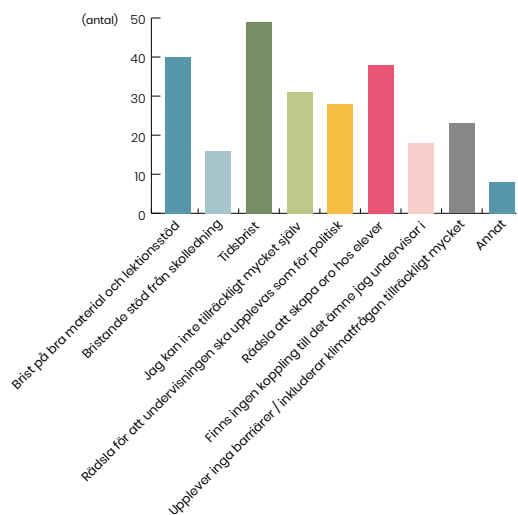
De tre främsta anledningarna, utifrån hela respondentgruppen, till att inte inkludera klimatförändringarna mer i undervisningen anges vara tidsbrist, brist på bra material och rädsla att skapa oro hos eleverna. Tidsbristen visar sig som en betydande anledning i alla årskurser och är en kommentar som återkommer som en brist för att få upp klimatfrågan på agendan inom skolan. Det är mycket som ska hinnas med under skoldagarna och kärnämnen upplevs prioriterade, medan övriga ämnen bara kan inkluderas i mån av tid. Det tar också tid att hitta bra och genomtänkt material för klimatundervisning.

Hos lågstadielärarna är det tydligt att den egna kunskapen och brist på bra material och lektionsstöd är de två största hindren. Dessa lärare kommenterar också kring att det är svårt att hitta material som är på rätt nivå för barnen. De anger också att de är rädda för att skapa oro hos eleverna.

Skulle du vilja prata mer om klimatförändringarna under dina lektioner?

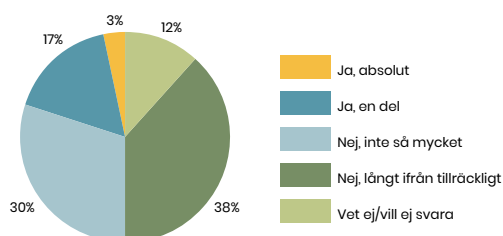

Vilka upplever du är de största hindren för att inkludera klimatförändringarna mer i din undervisning?

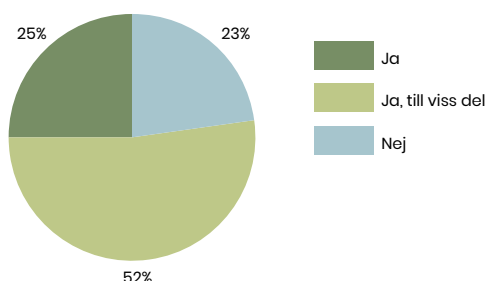

5. Stöd från skolledningen

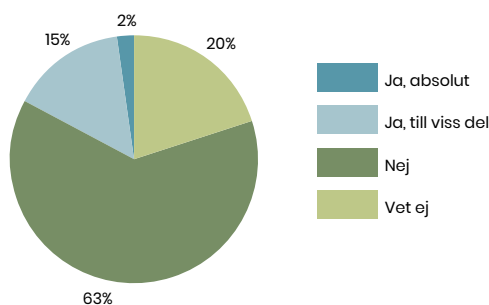
Upplever du att du får tillräckligt med stöd och kompetensutveckling gällande klimatförändringarna från skolledningen?

Vet du var du ska söka efter bra undervisningsmaterial om klimatförändringarna kopplat till dina ämnen?

Upplever du att det på din skola finns särskilda strategier och stöd för elever gällande eventuell oro och ångest kring klimatförändringarna?

Bristande stöd från skolledningen

Fyra av fem i respondentgruppen anser att de inte får tillräckligt stöd och kompetensutveckling gällande klimatförändringarna från skolledningen. Flera lärare önskar ett tydligt uppdrag från skolledning och kommunpolitiker samt ett förtydligande hur de ska inkludera miljö- och klimat i läro- och kursplaner i alla ämnen. Samtidigt upplevs en bristande förståelse och ett visst ointresse för klimatfrågan både hos rektorer, skolledning, kommun och statliga politiker samt en oförståelse hos folk i allmänhet.

Undervisningsmaterial

Mer än 75 procent av de tillfrågade lärarna svarar att de helt eller delvis vet var de kan hitta bra undervisningsmaterial om klimatförändringarna kopplat till aktuella läroämnena. Det som framkommer av kommentarerna i enkäten är att det kan vara svårt att hitta material på rätt nivå, framför allt till yngre årskurser, vilket skapar osäkerhet kring hur klimatfrågan ska tas upp på ett pedagogiskt sätt.

Strategier för klimatoro saknas

Fyra av fem lärare anger att det inte finns eller att de inte känner till om det finns strategi eller stöd för elever gällande oro och ångest relaterat till klimatförändringarna.

Våra barns klimats Novusundersökning¹ visar att sex av tio barn är oroliga för klimatet. Även Bris rapporterar i sin årsrapport från 2019² att allt fler barn tar upp klimatoro i sina samtal till Bris och att oron inför framtiden har direkt koppling till frågan om miljömässig hållbarhet. Med bakgrund i det är det anmärkningsvärt att fler skolor inte har tydliga strategier på området.

¹ Våra barns klimat (Novus). Barn och unga om klimatet, 2020.

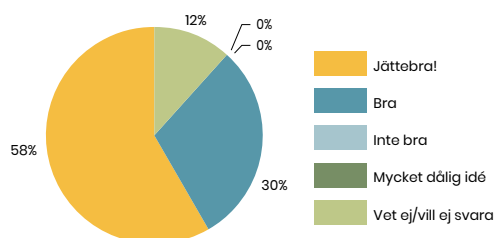
² Bris. Hållbara liv – om barns rättigheter, barns livsvillkor och samhällets utmaningar. Bris, 2020. https://www.bris.se/globalassets/om-bris/bris-rapport-2020/bris_arsrapport2019.pdf (hämtad 2020-10-04)

Klimatfrågan är både aktuell och akut, men det saknas konkret stöd till lärare gällande hur miljö- och klimat ska inkluderas i undervisningen från både skolledning och kommun. Det saknas också strategier för att hantera klimatoro hos barn.

6. Klimatlyft

På samma sätt som satsningar gjorts på Läslyftet och Mattelyftet, diskuteras nu Klimatlyftet för att kompetensutveckla skolans personal. Vad tycker du om en sådan satsning?

En ökad kompetensnivå för alla

Flera av respondenterna önskar mer kunskap, både för sig själva och inom skolvärlden generellt. Ett sätt att öka kunskapen skulle kunna vara ett "Klimatlyft" för att kompetensutveckla skolans personal. Detta är nästan 90 procent av de tillfrågade positiva till och ingen av respondenterna uttrycker att detta skulle vara en dålig idé.

Ett önskemål är att ett sådant Klimatlyft ska initieras på en hög nivå, från politiker och Skolverket. Detta för att det inte ska bli en fråga som beror på enskilda skolor eller lärares engagemang och kunskap, utan ge alla elever samma förutsättningar till lärande.

Flera av de tillfrågade lärarna uttrycker också en önskan om att klimatförändringarna borde brytas ut till ett eget ämne, för att kunna avsätta tid till frågan och ge klimatet ett ökat fokus.

7. Våra barns klimat

Vilka är vi

Våra barns klimat är ett nätverk av 26 000 föräldrar som engagerar sig för en politik som tar klimatmålen på allvar. Vi påverkar politiken, bildar opinion och ger vuxna verktyg att engagera sig för klimatet. Vi är politiskt och religiöst obundna och verkar i hela Sverige.

Våra barns klimat är också initiativtagare till den internationella plattformen för klimatengagerade föräldrar, Our Kids' Climate som i dag samlar 58 organisationer från 23 länder.

Vår roll

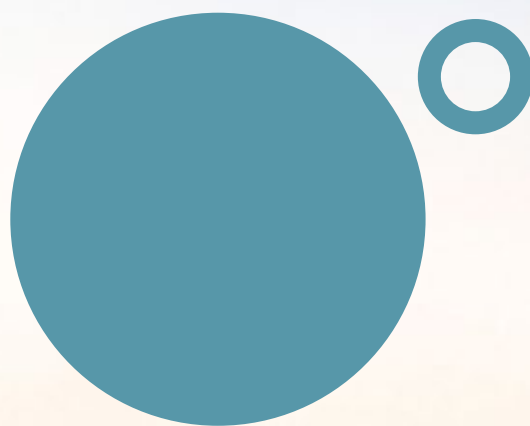
Vår viktigaste roll är att vara en blåslampa för att åstadkomma en klimatpolitik i linje med vetenskapen. Det är en förutsättning för att ge våra barn en trygg framtid.

Det här vill vi!

Klimatkrisen hotar våra barns rätt till en trygg framtid. Det är vårt gemensamma ansvar att ställa om till en hållbar värld, där vi slutar förstöra planeten. Genom att vara många som agerar, påverkar vi politiken och bidrar till klimatomställningen.

Vi vill att våra politiker ska:

- + Sätta klimatet främst
- + Göra det lätt att leva klimativänligt
- + Göra Sverige till ett föregångsland

Våra barns klimat

Vill du komma i kontakt med oss?

Besök www.varabarnsklimat.se eller
hör av dig på hej@varabarnsklimat.se